



ŠIMTMEČIO ATGARSIAI: AR PASIKEIS PIRMOJO PASAULINIO KARO VERTINIMAS LIETUVOJE?

Vasilijus Safronovas

Dėmesys, parodytas Pirmajam pasauliniam karui ir jo pasekmėms, minint šio žmonių pakeitusio konflikto šimtmečio sukaktį, vertas ne apžvalgos, bet atskiros tyrimo. Istorikai, politikai, viešųjų ryšių specialistai, knygų autoriai ir menininkai – kiekvienas savaip aktualino šimtmečio datas ir karo reikšmes, vedini skirtingų siekių ir transliuodami toli gražu nevienareikšmę žinią. Nuo Jungtinių Valstijų, Vokietijos iki Slovėnijos ar Kroatijos sukakčiai pažymėti buvo įsteigtos specialios vyriausybių įgaliotos komisijos arba šios funkcijos suteiktos jau egzistuojančioms organizacijoms; finansuota daugybė ilgalaikių projektų.

261

Palyginti su šiuo pasauliniu kontekstu, Lietuvoje sukakties reikšmę, iš pirmo žvilgsnio, nustelbė iniciatyvos minėti (įprasminti) valstybės atkūrimo šimtmetį. Tiesa, šimtmečio pažymėjimo programa, kurios rengimą pirma koordinavo Algirdo Butkevičiaus vyriausybė, 2016 m. pasikeitus Lietuvos valdžiai, keistu būdu susivedė į kelias viešųjų ryšių akcijas. Vytauto Didžiojo universiteto profesorius Liudas Mažylis pademonstravo smalsumą kreipdamasis į vieną Vokietijos archyvą ir 2017 m. pradžioje iškėlė į dienos šviesą notifikacinius dokumentus, kuriais Lietuvos Taryba 1917–1918 m. informavo Vokietiją apie Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą. Vokietijos archyvo susisteminta informacija ir paslaugumas leido L. Mažyliui greitai tapti „akto originalo“ atradėju ir netgi gauti specialiai jam įsteigtą Lietuvos pažangos premiją. Suprantama, prie to smarkiai prisidėjo vienos bendrovės tuo metu paskelbta viešųjų ryšių akcija „raskim originalą“¹ ir kovos su politine korupcija Lietuvoje kontekstas. 2017–2018 m. žmonėms buvo duota galimybė pafantazuoti apie ateitį dalyvaujant šalies vadovų globojamuose rinkimuose „Idėja Lietuvai“. Idėjos buvo išrinktos, bet kas prisiims atsakomybę už jų įgyvendinimą, neaišku. Vis dėlto garsiausiai skambėjusios moderniosios Lietuvos šimtmetį lydėjusios viešųjų ryšių akcijos nereiškia, kad Pirmojo pasaulinio karo šimtmetis Lietuvoje nebuvo reflektuotas. Šis tekstas – trumpa tokių refleksijų apžvalga, kurioje paeiliui aptariamos įvairios autoriui žinomos meninės, pažintinės ir akademinės iniciatyvos.

¹ „MG Baltic“ siūlo milijoną už Nepriklausomybės akto originalą, 2017-02-15. Interaktyvus. Žiūrėta 2018-11-18. URL: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2017-02-15-mg-baltic-siulo-milijona-uz-nepriklausomybes-akto-originala/155625>.